

Σωτήριο Μνημόνιο θα είναι μόνο εκείνο που θα ανατραπεί!

του Γιάννη Μηλιού¹

Όπως και το πρώτο, το δεύτερο Μνημόνιο δεν σχεδιάστηκε για να πετύχει τους διακηρυγμένους στόχους του (μείωση δημοσιονομικών ελλειμμάτων κλπ.²), αλλά για να θέσει το θεσμικό και οικονομικό πλαίσιο, ώστε να αναδιαρθρωθεί η κοινωνία σε αντιδραστική κατεύθυνση: Να συσσωρευτεί ο πλούτος σε λίγα χέρια, να ενισχυθούν τα κέρδη και ο εργοδοτικός δεσποτισμός, να αποδομηθούν τα εργασιακά και κοινωνικά δικαιώματα, να αυξηθεί η «ελαστικότητα» της εργασίας...

Για την καπιταλιστική εξουσία η ύφεση επιλέγεται ως στρατηγική εκκαθάρισης (των ανεπαρκώς αξιοποιούμενων ατομικών κεφαλαίων, αλλά και των κοινωνικών θεσμών που προστατεύουν την εργασία) και αναδιανομής (εισοδήματος και εξουσίας υπέρ του αστισμού). Το βάθεμα της κρίσης αποτελεί καταστροφή κάθε «εμποδίου» στην «ανταγωνιστικότητα», ώστε το ποσοστό κέρδους να κινηθεί και πάλι ανοδικά και η συσσώρευση κεφαλαίου να επιταχυνθεί και πάλι, αρχίζοντας έστω από μικρότερη συνολική παραγωγή.

Η στρατηγική του κεφαλαίου είναι επομένως η υποτίμηση της αγοραστικής δύναμης των μισθωτών, και για την επίτευξη του στόχου αυτού η αυξανόμενη ανεργία αποτελεί προϋπόθεση. Βέβαια, όλα τα πράγματα έχουν και την αντίθετη όψη τους: Αν η πλειοψηφία των εργαζομένων μπει σε μια κατάσταση επισφάλειας, τότε γίνεται επισφαλής και η αναπαραγωγή του κεφαλαίου, διότι το κεφάλαιο είναι κοινωνική σχέση, η ύπαρξή του στηρίζεται στην ομαλή αναπαραγωγή (και συναίνεση) της εργασίας.

Το Μνημόνιο αποτελεί επομένως *μια* στρατηγική διεξόδου από την κρίση του καπιταλισμού. Όμως, δεν αποτελεί *τη μοναδική* στρατηγική διεξόδου, όπως ισχυρίζονται οι θιασώτες του. Στην πραγματικότητα υπάρχουν δύο αντίθετες κατευθύνσεις: Από τη μία μεριά, η με κάθε μέσο ανάκαμψη της κερδοφορίας και από την άλλη μεριά η κοινωνική αλληλεγγύη και η πρόταξη των κοινωνικών αναγκών ...

¹ Καθηγητής Πολιτικής Οικονομίας στο ΕΜΠ.

² Είναι χαρακτηριστικό ότι το ΔΝΤ συνέταξε την «Έκθεση Βιωσιμότητας» του ελληνικού χρέους μετά το PSI, χρησιμοποιώντας όχι τα πρόσφατα αναθεωρημένα στατιστικά στοιχεία, αλλά παλαιότερα. Κανείς δεν παίρνει στα σοβαρά τις «Εκθέσεις Βιωσιμότητας». Το μόνο που τους ενδιαφέρει είναι τα μέτρα πολιτικής.

Το Μνημόνιο είναι το σχέδιο για «μια κοινωνία χωρίς δημόσιες υπηρεσίες, στο πλαίσιο της οποίας τα σχολεία, τα νοσοκομεία και τα ιατρικά κέντρα καταδικάζονται, η υγεία καθίσταται προνόμιο των πλουσίων, οι ευπαθείς πληθυσμοί προορίζονται για μια προγραμματισμένη εξόντωση, ενώ όσοι εξακολουθούν να έχουν μια εργασία καταδικάζονται σε ακραίες μορφές εργασιακής επισφάλειας και οικονομικής εξαθλίωσης», όπως παρατηρούν οι Γάλλοι διανοούμενοι που δημοσίευσαν στη *Libération* το κείμενο «Να σώσουμε τον ελληνικό λαό από τους σωτήρες του». Και συνεχίζουν: «ένας στους δύο Έλληνες νέους είναι άνεργος, 25.000 άστεγοι περιπλανώνται στους δρόμους της Αθήνας, το 30% του πληθυσμού βρίσκεται κάτω από το όριο της φτώχειας, χιλιάδες οικογένειες υποχρεούνται να βάλουν τα παιδιά τους σε ιδρύματα προκειμένου να μην πεθάνουν από την πείνα και το κρύο, νεόφτωχοι και πρόσφυγες δίνουν μάχες για τους σκουπιδοτενεκέδες στους δημόσιους χώρους».

Η ζωή της πλειοψηφίας καταδικάζεται, πράγμα που σημαίνει ότι το Μνημόνιο έχει κερδίσει αρκετές μάχες. Θα κερδίσει και τον (κοινωνικό) πόλεμο, αν τα κινήματα και οι δυνάμεις της εργασίας δεν το ανατρέψουν.

Για την ανατροπή του Μνημονίου, οι λαϊκές κινητοποιήσεις πρέπει να επιβάλουν τη δημοκρατία και μια εναλλακτική διακυβέρνηση. Μια διακυβέρνηση που θα προτάσσει τις κοινωνικές ανάγκες έναντι των χρηματαγορών και του καταναγκασμού για συνεχή αύξηση της κερδοφορίας του κεφαλαίου. Η «λογική» των κοινωνικών αναγκών και του κοινωνικού ελέγχου αποτελεί ένα εναλλακτικό πρόταγμα απέναντι στην «ανταγωνιστικότητα» και το κέρδος. Στη βάση της, μπορεί να γίνει εφικτή μια ριζικά διαφορετική κοινωνία.